

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародного економічного аналізу і фінансів

Затверджено

На засіданні кафедри міжнародного економічного аналізу і фінансів факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29.08.2023 р.)

Завідувач кафедри доц. Юрій БІЛЕНКО

Силабус з навчальної дисципліни

«Фондові ринки і цінні папери»,

що викладається в межах ОПІ «Міжнародні фінанси» другого (магістерського) освітнього рівня вищої освіти для здобувачів з спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини

Львів 2023 р.

Назва дисципліни	Фондові ринки і цінні папери
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Січових Стрільців, 19
Факультет та кафедра, за якими закріплена дисципліна	Факультет міжнародних відносин, кафедра міжнародного економічного аналізу і фінансів
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	галузі знань 29 Міжнародні відносини спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини
Викладачі дисципліни	Ємельянова Лідія Олегівна, к. е. н., доцент кафедри міжнародного економічного аналізу і фінансів
Контактна інформація викладачів	lidiya.yemelyanova@lnu.edu.ua , yemelyanova_lidiya@ukr.net
Консультації з питань навчання по дисципліні відбувається	Консультації відбуваються у середу з 14:00 по 15:00, або за попередньою домовленістю з навчальною групою (можливе проведення консультацій он-лайн на платформі Zoom)
Сторінка дисципліни	https://intrel.lnu.edu.ua/course/fondovi-rynky-i-tsinni-papery-2
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Фондові ринки і цінні папери» є нормативною дисципліною для освітньої програми «Міжнародні фінанси» зі спеціальності «Міжнародні економічні відносини» при підготовці фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «Магістр», яка викладається в першому семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Навчальну дисципліну розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб здійснювати аналіз складних прикладних проблем у галузі прогнозування динаміки фондових ринків. Тому у

	<p>курсі представлено як огляд концепцій аналізу поведінки фондових ринків та окремих інвесторів, так і прикладний інструментарій, необхідний для оцінки та прогнозування динаміки ринків та вартості акцій окремих компаній.</p>
<p>Мета та цілі дисципліни</p>	<p>Метою вивчення нормативної навчальної дисципліни «Фондові ринки і цінні папери» є ознайомлення студентів з теоретичними основами фундаментального аналізу, визначення внутрішньої вартості акцій, а також рівня їх недооціненості чи переоціненості, володіння інструментами фундаментального аналізу та прогнозування кон'юнктури фондових ринків.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Грем Б. Розумний інвестор. Стратегія вартісного інвестування / пер. з англ. Олена Кальнова. – К.: Наш формат, 2019. – 544 с. 2. Сохацька О., Роговська-Іщук І., Вінницький С. Фундаментальний та технічний аналіз цін товарних та фінансових ринків. – К.: Кондор, 2012. – 305 с. 3. Shiller R. J. Irrational Exuberance. Princeton: Princeton University Press, 2000. 4. Mladjenovic P. Stock Investing For Dummies. Indianapolis: Wiley Publishing, Inc., 2006. 5. Gurufocus. URL: https://www.gurufocus.com 6. Yahoo!Finance. URL: https://finance.yahoo.com/ <p>Додаткова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Базилевич В.Д., Шелудько В.М., Ковтун Н.В. та ін. Цінні папери. Київ: Знання, 2011. 2. Найман Е. Мала енциклопедія трейдера – 3-е вид. – 2003. – 378 с. 3. Fisher Ph. A. Common Stocks and Uncommon Profits and Other Writings. New Jersey: Wiley Publishing, Inc., 2003. 4. Graham B. and Dodd D. Securities Analysis – 6-th Edition. – 2009. – 766 p. 5. Ємельянова Л.О., Коваль В.А. Методологія оцінки внутрішньої вартості міжнародних публічних компаній. Український економічний часопис: Видавничий дім "Гельветика", випуск 1, 2023. С. 11-17. 6. Ємельянова Л.О. Рівень розвитку та структура фондового ринку України протягом 2018-2022 років / Л. О. Ємельянова // IV Міжнародна науково-

теоретична конференція «Interdisciplinary research: scientific horizons and perspectives», Збірник наукових праць «SCIENTIA». Вільнюс: European Scientific Platform, Литва, 11 листопада 2022.

7. Yemelyanova L. Relationship between the stock market development, banking sector development and economic growth in the CEE countries / L. Yemelyanova // Baltic Journal of Economic Studies, Volume 7 Number 3. Riga, Latvia: "Baltija Publishing", 2021, P. 118-126. (Web of Science)
8. Ємельянова Л.О. Культурні відмінності населення країн світу та розвиток фондових ринків / Л. О. Ємельянова // Scientific and pedagogic internship «Innovative educational technologies: European experience and its application in training in economics and management», Riga, Latvia, July 21 - August 3, 2021. – P. 39-42.
9. Ємельянова Л.О. Структура фондового ринку України протягом 2006-2018 років [Електронний ресурс] / Л.О. Ємельянова // Електронний науково-практичний журнал «Східна Європа: економіка, бізнес та управління» / ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури». – Дніпро. – 2020. – Випуск № 2 (25). – Режим доступу до ресурсу: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/25-2020-ukr>.
10. Ємельянова Л.О. Кореляційний аналіз динаміки фондових індексів країн світу та України / Л.О. Ємельянова // Збірник наукових праць «Економічний простір» / ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури». – Дніпро. – 2020. – №153. – С. 11-17.
11. Ємельянова Л.О. Рівень розвитку фондового ринку та інвестиційна привабливість України / Л.О. Ємельянова // Науково-практичний журнал «Причорноморські економічні студії» / Причорноморський науково-дослідний інститут економіки і інновацій. – Одеса. – 2020. – Випуск 50-2. – С. 110-116.
12. Currentmarketvaluation. URL: <https://www.currentmarketvaluation.com>
13. Investing. URL: <https://investing.com/>
14. Finviz. URL: <https://finviz.com/>

Обсяг курсу	32 годин аудиторних занять. З них 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 58 годин самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення курсу здобувач буде:</p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - теоретичні основи сучасних методів аналізу фондових ринків; - відповідний інструментарій фундаментального аналізу; - тенденції розвитку світових фондових ринків. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - аналізувати реальні ситуаційні задачі, використовуючи набір відповідних інструментів фундаментального аналізу; - визначати внутрішню вартість акцій; - оцінювати рівень інвестиційної привабливості компаній. <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни у студентів згідно з ОПП мають бути сформовані такі компетентності:</p> <p>Загальні компетентності (ЗК):</p> <p>ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК):</p> <p>ФК3. Здатність визначати й оцінювати прояви економічного глобалізму, виклики та дисбаланси глобального розвитку та їх вплив на міжнародні економічні відносини.</p> <p>ФК4. Здатність оцінювати масштаби діяльності глобальних фірм та їхні позиції на світових ринках.</p> <p>ФК7. Здатність аналізувати й оцінювати геоекономічні стратегії країн з позиції національних економічних інтересів.</p> <p>ФК8. Здатність прогнозувати тенденції розвитку міжнародних ринків з урахуванням кон'юктурних змін.</p>

ФК9. Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації.

ФК11. Здатність визначати й оцінювати прояви фінансової глобалізації, функціонування міжнародних фінансових ринків.

ФК12. Здатність застосовувати макроекономічний аналіз, моделі економічного зростання держав з врахуванням розвитку їхніх фінансових систем.

ФК13. Здатність оцінювати масштаби діяльності міжнародних фінансових інституцій, організації та планування міжнародних кредитів та інвестицій.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН2. Креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах використання різних діагностичних методологій провідних міжнародних організацій

ПРН3. Систематизувати, синтезувати й упорядковувати отриману інформацію, ідентифікувати проблеми, формулювати висновки і розробляти рекомендації, використовуючи ефективні підходи та технології, спеціалізоване програмне забезпечення з метою розв'язання складних задач практичних проблем з урахуванням крос-культурних особливостей суб'єктів міжнародних економічних відносин.

ПРН4. Приймати обґрунтовані рішення з проблем міжнародних економічних відносин за невизначених умов і вимог.

ПРН5. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

ПРН6. Аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали.

ПРН9. Здійснювати моніторинг, аналіз, оцінку діяльності глобальних фірм (корпорацій, стратегічних альянсів, консорціумів, синдикатів, трастів тощо) з метою

	<p>ідентифікації їхніх конкурентних позицій та переваг на світових ринках.</p> <p>ПРН10. Розуміти закономірності та тенденції розвитку світового господарства і феномену нової економіки з урахуванням процесів інтелектуалізації, інформатизації та науково-технологічного обміну.</p> <p>ПРН12. Визначати геоекономічні стратегії країн та їхні регіональні економічні пріоритети з урахуванням національних економічних інтересів і безпекової компоненти міжнародних економічних відносин у контексті глобальних проблем людства й асиметричності розподілу світових ресурсів.</p> <p>ПРН13. Ідентифікувати зміни кон'юнктури ринків під дією невизначених факторів, здійснювати їх компаративний аналіз, критично оцінювати наслідки продукованих ідей та прийнятих рішень з метою прогнозування тенденції розвитку глобальних ринків.</p> <p>ПРН17. Розуміти сутність сучасних інвестиційних стратегій, здійснювати моніторинг, фінансовий аналіз та аудит міжнародних кредитів, іноземних прямих та портфельних інвестицій, володіти інструментарієм технічного та фундаментального аналізу світових фондових ринків.</p>
Ключові слова	фондові ринки, фундаментальний аналіз, прогнозування, внутрішня вартість акцій
Формат курсу	Очний (за необхідності у дистанційному форматі). Проведення лекцій, практичних занять і консультацій, виконання індивідуальних завдань.
Теми	Подано нижче у таблиці «Схема курсу»
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін: «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Міжнародний економічний аналіз», «Міжнародні фінанси», «Фондові ринки і цінні папери» (базовий рівень).

<p>Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання</p>	<p>Презентації, групові дискусії, індивідуальні завдання.</p>
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Мультимедійний проектор (дошка), ноутбук, доступ до мережі Інтернет, загальнодоступне програмне забезпечення.</p>
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> - практичні/індивідуальні завдання: 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 25. - контрольні заміри знань (модуль): 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 25. - залік: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50. <p>Академічна доброчесність: дослідницькі проекти мають бути оригінальними, самостійним дослідженнями здобувачів. Порушення академічної доброчесності не толерується.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчального процесу. В ході семінарських занять проводиться розбір практичних завдань, дискусії та проблемні бесіди, що покликано формувати критичне ставлення в здобувачів до всього комплексу проблем, пов'язаних з прогнозуванням динаміки фондових ринків та оцінкою інвестиційної привабливості компаній. Очікується, що студенти відвідуватимуть усі заняття.</p> <p>Уся література, яку студенти не зможуть здобути самостійно, надається викладачем лише в освітніх цілях і не передбачає тиражування, вільного поширення чи передачі третім особам.</p>
<p>Питання до екзамену (чи питання на</p>	<p>Питання для підготовки базуються на основі тем, обговорених в рамках занять, а також на основі самостійно опрацьованих та презентованих студентами матеріалів.</p>

контрольні роботи)	
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Схема курсу

Тиждень	Тема, тези, план	Форми діяльності (заняття) – лекція, семінар, дискусія, групова робота	Год
1	<p>Тема 1. Основи фундаментального аналізу. Аналіз ринкового середовища.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суть та етапи фундаментального аналізу. 2. Аналіз впливу факторів міжнародного середовища. 3. Аналіз впливу макроекономічних показників. 4. Аналіз факторів галузевого рівня. 	Лекція	2
1	<p>Тема 1. Основи фундаментального аналізу. Аналіз ринкового середовища.</p> <p>Суть та етапи фундаментального аналізу. Новини та цикли життя фундаментальних факторів. Варіанти впливу очікувань на ринок. Очікування зміни облікової ставки. Етапи проведення фундаментального аналізу. Аналіз впливу факторів міжнародного середовища. Аналіз впливу макроекономічних показників. Класифікація фундаментальних факторів за ступенем їх впливу на фондовий ринок. Вплив фіскальної та монетарної політики на фондовий ринок. Аналіз факторів галузевого рівня. Цикли в економіці. Основні характеристики акцій залежно від: галузевої приналежності підприємства, місця підприємства на ринку, стадії життєвого циклу підприємства. Індикатори майбутнього галузевого прибутку.</p>	Семінар	2
2-3	<p>Тема 2. Аналіз інвестиційної привабливості компанії та формування інвестиційного портфелю.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Види та етапи аналізу інвестиційної привабливості компанії. 2. Поради успішних довгострокових інвесторів. 3. Вартісна оцінка акцій компанії. Мультиплікатори. 4. Сутність та методи визначення внутрішньої вартості акції. DCF-аналіз. 5. Види та вибір інвестиційної стратегії. 	Лекція	4

	<p>6. Принципи формування та види інвестиційного портфелю.</p> <p>7. Індексні фонди.</p>		
2-3	<p>Тема 2. Аналіз інвестиційної привабливості компанії та формування інвестиційного портфелю.</p> <p>Аналіз інвестиційної привабливості компанії: види та етапи. Кількісний та якісний аналіз компаній. Поради успішних довгострокових інвесторів. Вартісна оцінка акцій компанії. Мультиплікатори. P/E, forward P/E, ТТМ P/E. Альтернативи P/E та інші мультиплікатори. Ознаки потенційно недооціненої компанії. Показники фінансового стану компанії. Коефіцієнти фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності, рентабельності, оборотності та ділової активності. Сутність та методи визначення внутрішньої вартості акції. DCF-аналіз. Види та вибір інвестиційної стратегії. Принципи формування та види інвестиційного портфелю. Індексні фонди.</p>	Семінар	4
4	<p>Тема 3. Теорії ціноутворення на фондовому ринку.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теорія раціональних сподівань учасників ринку. 2. Теорія ринкової рівноваги. 3. Теорія ефективного ринку Ю. Фама. 4. Теорія рефлексивності Дж. Сороса. 5. Теорія випадкових блукань. 6. Теорія ймовірності. 7. Теорія ігор. 8. Теорія хаосу. 	Лекція	2
4	<p>Тема 3. Теорії ціноутворення на фондовому ринку</p> <p>Теорія раціональних сподівань учасників ринку. Теорія ринкової рівноваги. Теорія ефективного ринку Ю. Фама. Умови виконання теорії та форми ефективності ринку. Критика теорії ефективних ринків. Теорія рефлексивності Дж. Сороса. Приклади використання теорії рефлексивності Соросом. Теорія випадкових блукань. Критика</p>	Семінар	2

	теорії випадкових блукань. Теорія ймовірності. Модель Г. Марковіца. Модель оцінки капітальних активів (САРМ) В. Шарпа. Теорія ігор. Теорія хаосу.		
5	<p>Тема 4. Фінансові бульбашки на світових фондових ринках.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність фінансової (спекулятивної, ринкової) бульбашки. 2. Ознаки фінансової бульбашки. 3. Індикатори фінансової бульбашки. 4. Фактори появи спекулятивних цін. <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Структурні фактори. 4.2. Культурні фактори. 4.3. Психологічні фактори. 	Лекція	2
5	<p>Тема 4. Фінансові бульбашки на світових фондових ринках.</p> <p>Сутність фінансової (спекулятивної, ринкової) бульбашки на фондовому ринку. Гіпотези виникнення бульбашки. "Раціональні бульбашки". Загальні характеристики бульбашок. Маржинальна торгівля. Найбільші бульбашки в історії. Ознаки та індикатори фінансових бульбашок. Фактори появи фінансових бульбашок. Структурні фактори. Фактори зростання ринку в кінці ХХ ст. за Р. Шиллером. Прискорювачі: природні піраміди Понці. Культурні фактори. Вплив ЗМІ на ринки. Нова економічна ера. Психологічні фактори. Психологічні "якорі" ринку (кількісні та морально-етичні якорі). Психологія натовпу та моделі епідемій.</p>	Семінар	2
6	<p>Тема 5. Акціонерні товариства. Первинне розміщення акцій.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Акціонерна власність: переваги та недоліки. 2. Створення та особливості функціонування акціонерних товариств. Первинне розміщення акцій. 3. Механізм управління діяльністю акціонерного товариства. 4. Особливості діяльності акціонерних товариств в Україні та країнах світу. 5. Нові законодавчі зміни діяльності акціонерних товариств. 	Лекція	2

6	<p>Тема 5. Акціонерні товариства. Первинне розміщення акцій.</p> <p>Акціонерна форма власності: переваги та недоліки. Створення та особливості функціонування акціонерних товариств. Етапи створення акціонерного товариства. Первинне розміщення акцій. Моделі державного регулювання акціонерних товариств. Особливості державного регулювання діяльності акціонерних товариств в країнах світу. Механізм управління діяльністю акціонерного товариства. Корпоративне управління. Питання, що вирішуються на загальних зборах акціонерів. Можливості власників в залежності від розміру пакету акцій. Захист прав міноритарних акціонерів. Особливості діяльності акціонерних товариств в Україні та країнах світу. Законодавчі зміни діяльності акціонерних товариств на сучасному етапі.</p>	Семінар	2
7	<p>Тема 6. Вторинні операції акціонерних товариств з акціями. Рейдерство.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вторинні операції емітента з акціями. Технічна емісія акцій. 2. Суть, види та методи рейдерської атаки. 3. Способи захисту акціонерних товариств від недружніх поглинань. 	Лекція	2
7	<p>Тема 6. Вторинні операції акціонерних товариств з акціями. Рейдерство.</p> <p>Вторинні операції емітента з акціями. Механізми впливу акціонерного товариства на вторинний ринок власних акцій. Технічна емісія акцій та механізми її проведення. Збільшення статутного фонду. Спліт та консолідація. Проблема "нецілих акцій". Конверсія. Дивідендна політика. Дивіденди, що сплачуються акціями. Акції у портфелі. Суть та види рейдерства. Методи рейдерських атак. Основні фази рейдерської атаки. Скуповування акцій. Грінмейл. Умисне банкрутство. Метод блокування, фальсифікації документів, підкупу менеджменту. Способи захисту акціонерних товариств від недружніх поглинань.</p>	Семінар	2
8	<p>Тема 7. Особливості оподаткування операцій з цінними паперами.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інвестиційний актив, інвестиційний прибуток, інвестиційний збиток. 2. Оподаткування дивідендів та 	Лекція	2

	інвестиційного прибутку. 3. Рівень оподаткування в країнах світу.		
8	<p>Тема 7. Особливості оподаткування операцій з цінними паперами.</p> <p>Інвестиційний актив. Загальний фінансовий результат операцій з інвестиційними активами. Інвестиційний прибуток та інвестиційний збиток. Оподаткування дивідендів та інвестиційного прибутку. Види інвестиційного доходу, що не підлягають оподаткуванню та не включається до загального річного оподаткованого доходу. Податковий агент. Особливості визначення інвестиційного прибутку від операцій з цінними паперами. Особливості визначення інвестиційного прибутку від операцій з деривативами. Рівень оподаткування в країнах світу. Цілі та методи податкового стимулювання інвесторів в залежності від рівня розвитку фондового ринку.</p>	Семінар	2